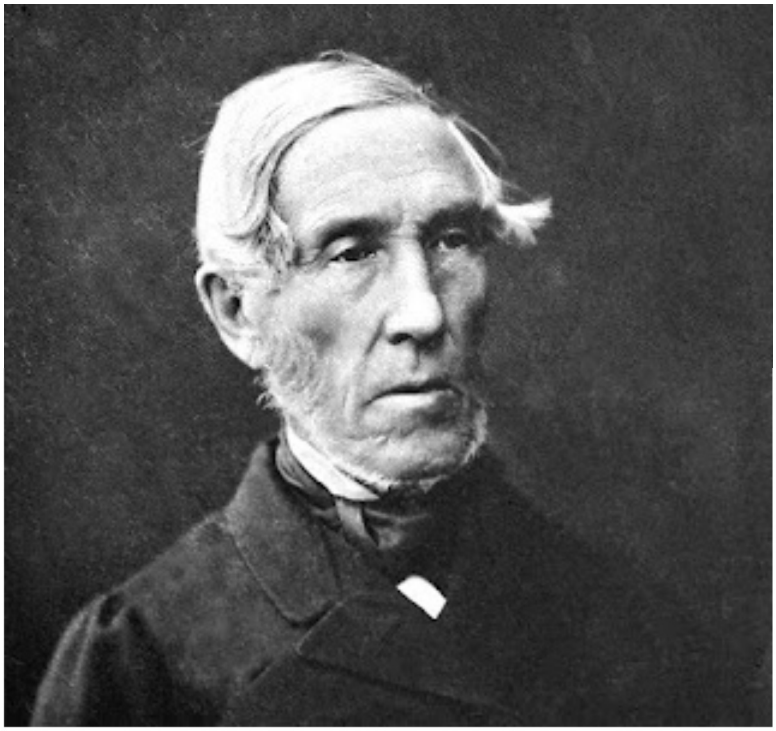
Koulutuksen juhlaa toukokuun viimeisenä viikonloppuna

Ilkka Virtanen

Edessä oleva viikonloppu merkitsee kevään juhlapäivien sarjalle (kansallinen veteraanipäivä, äitien päivä, kaatuneitten muistopäivä ja monet uskonnollistaustaiset pyhäpäivät) jatkoa, vieläpä vahvistumista. Kymmenien tuhansien eri tasojen koulutuspolkunsa päättäneiden juhlat ovat nyt vuorossa. Eniten huomiota herättävät nuoret aikuiset oppivelvollisuutensa täyttäneet toisen asteen tutkinnon suorittaneet ylioppilaat ja ammattitutkinnon itselleen hankkineet. Meilläkin on edessä matka Varsinais-Suomeen vaimoni lähisukuista ylioppilasneitosta onnittelemaan.

Olen nyt toukokuussa aloittanut vuosikymmenten aikana syntyneiden puheitteni ja kirjoitusteni järjestelyn uuteen muotoon lähinnä jälkeeni jäävää aikaa ajatellen. Kaikki on jo saatettu digitaaliseen muotoon, mutta tietty ryhmittely ja muu järjestely on vielä tarpeen. Kun käyn noita vanhoja juttuja läpi, niin joihinkin kiinnittyy erityishuomio. Eilen huomioni kiinnittyi 20 vuoden takaiseen lukuvuoden päättäjäisajankohtaan. Olin silloin Vaasan yliopiston Teknillisen tiedekunnan dekaani ja pidin kaikkien tiedekuntien edustajana puheen lukuvuoden 2005 – 2006 aikana valmistuneille maistereille heidän yhteisessä valmistujaisjuhlassaan 24.5.2006. Toukokuun 12. päivänä 2006 oli tullut kuluneeksi 200 vuotta J.V. Snellmanin syntymästä, joten hän ja hänen monipuolinen toimintansa olivat olleet jo koko alkuvuoden vahvasti esillä eri tavoin. Tarkastelin puheessani yliopisto-opintoja ja maisterivalmistujaisia Snellmanin aikana ja erityisesti hänen omia opintojaan. Liitän oheen tuon puheeni käsikirjoituksen kokonaisuudessaan.

Professori Ilkka Virtanen

Teknillisen tiedekunnan dekaani

Vaasan yliopisto

Tiedekuntien tervehdys lukuvuoden 2005 – 06 maisterien valmistujaisjuhlassa 24.5.2006

VÄLÄHDYKSIÄ YLIOPISTO-OPINNOISTA JA MAISTERIVALMISTUJAISISTA 200 VUODEN TAKAA; TAPAUS J.V. SNELLMAN

Vuosi 1822 oli varsin merkittävä Turun Akatemialle. Yliopistossa aloittivat tällöin opintonsa mm. **J.V. Snellman, Elias Lönnrot ja J.L. Runeberg**. Näille tuleville suurmiehille on sittemmin pystytetty yhteinen patsas nykyisen Turun yliopiston päärakennuksen vieressä avautuvaan rinteeseen. Kuvanveistäjä **Harry Kivijärven** veistämä patsas tunnetaan nimellä **Kolme vekkulia**. Patsaan nimi kertonee jotakin tuon ajan yliopisto-opinnoista yleensä ja mainittujen herrojen osalta erityisesti. Mainittakoon, että näiden herrojen aikalainen, satusetänäkin tunnettu Zacharias Topelius aloitti yliopisto-opiskelunsa 11 vuotta myöhemmin, jolloin yliopisto oli Turun palon johdosta jo siirretty Helsinkiin ja sen nimi oli muutettu Keisarilliseksi Aleksanterin yliopistoksi.

Neljästä mainitusta suomalaisesta suurmiehestä J.V. Snellman on tänä vuonna erityisen ajankohtainen, onhan hänen syntymästään tullut kuluneeksi 200 vuotta. Monet kunnat ja kaupungit ovat ottaneet kunnian juhlia Snellmania omana poikanaan ja aivan perustellusti. Hän syntyi Tukholmassa, vietti lapsuutensa ja nuoruutensa Kokkolassa ja Alahärmässä, kävi koulunsa Oulussa, suoritti yliopisto-opinnot Turussa ja Helsingissä ja teki pääasiallisen elämäntyönsä Kuopiossa ja Helsingissä. Koulumiehenä, yliopisto- ja tiedemiehenä, sanomalehtimiehenä, pankkimiehenä, vakuutusasiantuntijana, itse asiassa monialaisena yleisnerona hänen yhteiskunnallinen vaikutuksensa oli poikkeuksellisen suuri. Tätä vaikuttavuutta lisäsi hänen kiivas ja asioihin voimakkaasti kantaa ottava luonteensa.

Snellmanin koulunkäynti Oulun triviaalikoulussa sujui mallikkaasti. Hidasoppisempien joukossa hän ehti tehdä kotityöt jo oppitunneilla. Hän opiskeli myös ylimääräisiä aineita, mm. luonnontieteitä. Taistelunhaluisena ja kiivasluonteisena Snellman ei ollut toisille mikään helppo toveri, mutta hän järjesti kuitenkin sekä asiapitoisia kokoontumisia (lauantai-iltojen kokoontumiset eräänlaisena myöhemmän Lauantaiseuran edeltäjänä) että iloisia viini-illanviettoja. Nykyisen opiskelijaelämän elementit olivat siis jo tuolloin olemassa.

Snellmanin koulunkäynti Oulussa päättyi dramaattisesti. Viimeisen kouluvuoden 1822 keväällä Oulu tuhoutui tulipalossa ja triviaalikoulu sen mukana. Snellman sai kuitenkin koulunsa päätökseen ja pääsi aloittamaan yliopisto-opinnot vielä samana syksynä. Kohtalon ivaa oli, että Snellmanin opiskellessa Turun Akatemiassa myös Turkua kohtasi tulipalo v. 1827, minkä seurauksena yliopisto siirrettiin Helsinkiin. Kova isku Turulle, joka jo 15 vuotta aikaisemmin oli menettänyt pääkaupunkioikeutensa Helsingille. Neljännesvuosisata myöhemmin, elokuussa 1852 paloi kolmas merkittävä koulukaupunki eli Vaasa. Snellman ei tiettävästi ollut tuolloin kuitenkaan Vaasassa. No, leikki sikseen, ei Snellman noita paloja sytytellyt. Hänen kerrotaan päinvastoin toimineen sekä Oulussa että Turussa erittäin tarmokkaasti ja tehokkaasti palon pelastustöissä ja saattaneen turvaan sekä ihmisiä että runsaasti arvokasta materiaalia.

Snellmanin yliopisto-opinnot (maisteriksi asti) kestivät kaikkiaan lähes 9 vuotta. Turussa hän opiskeli aluksi pappisseminaarissa ja luki sen lisäksi muita aineita, erityisesti filosofiaa. Helsinkiin muuton jälkeen halu tieteenalan vaihtoon tuli yhä voimakkaammaksi ja loppuvuodesta 1828 Snellman siirtyi lopullisesti opiskelemaan filosofiaa pääaineenaan ja teologian opinnot jäivät kesken. Tämän jälkeen opinnot sujuivat ripeästi ja Snellman suoritti 12 aineen maisterin tutkinnon keväällä 1831. Oppiaineet käsittivät filosofiaa, antiikin kieliä, matematiikkaa ja luonnontieteitä, historiaa ja kirjallisuutta. Snellman oli tunnollinen opiskelija ja valmistui aina kovalla työllä tentteihin. Runeberg kuvailikin tätä intensiivisyyttä Snellmanille lähettämässään runossa. Runosta käy myös ilmi Snellmanin edelleen kiivas luonto:

Miehelle vastenmielinen on koko ihmissuku,

kun täyttää pään ja sydämen vain tenttikirjain luku.

On paras ettei lähistöllä edes avaa suuta,

hän tuota pikaa alkaa kiroilla ja huutaa.

Ja aivan ainutlaatuinen on hahmo synkkä, musta

ei otsapehkon alta näy kulmain kurtistusta.

Jos jotain hältä kyselet, niin vastauksetta jäänet,

kas miestä ei muu kiinnosta kuin äänet, äänet, äänet.

Vaan eipä äänet laulavat, ei mitkään jotka soi,

vain niitä pohtii joita dekaanilta saada voi.

Dekaanilta saatavilla äänillä Runeberg viittaa lopputentteihin, joissa jokaisessa tutkintoon kuuluvassa aineessa oli mahdollisuus saada 1-3 ääntä. Snellman osallistui 12 aineen lopputentteihin ja sai niistä yhteensä 19 ääntä (maksimin ollessa 36 ääntä). Tulos ei siis ollut vallan loistava, kuitenkin selvästi yli keskitason (vain kuudesosa Snellmanin aikaan valmistuneista sai yli 20 ääntä). Runeberg hieman ivailikin Snellmania tälle osoittamassaan onnittelurunossa (siitä huolimatta, että Runeberg itse sai vain 16 ääntä).

Herra kandidaatti Snellman,

ken kandidaattitutkinnon sai suoritetuksi vaivoin

ei enää kirjaan kajoa, käy tietään tyhjin aivoin.

On häntä turha muistuttaa luvuista vähistä,

mies silloin alkaa oitis rähistä.

Ei pysty enää lukemaan, ei kuunnellakaan huoli,

on ajatukset vallannut kauniimpi sukupuoli.

Kun tämän kirjeen lähetän, niin vähän pelkään kyllä;

kas luulen että sillä pitäis olla hame yllä.

Runosta käy myös ilmi Snellmanin herännyt kiinnostus naissukupuolta kohtaan. Snellman oli jo koulupoikana ollut salakihloissa ja kokenut sen myötä onnettoman rakkauden. Myös opiskeluaikana hän koki epäonnisia romansseja. Avioliittoon hän päätyi vasta verrattain varttuneella iällä, lähes 40-vuotiaana. Kiivas ja äksy luonne ei ollut omiaan houkuttelemaan morsianehdokkaita.

Valmistumisensa jälkeen Snellman osallistui seuraavana vuonna 1832 järjestettyyn promootioon, joka oli ensimmäinen yliopiston uudessa, pari päivää aikaisemmin

vihityssä päärakennuksessa järjestetty promootio. Snellman oli näin valmis suuriin tekoihin useilla eri yhteiskunnan toimintalohkoilla.

Pääasiallinen lähde: Raimo Savolainen, Sivistyksen voimalla; J.V. Snellmanin elämä, Edita, Helsinki 2006.

Kuvat: J.V. Snellman 1870-luvulla (Ylen kuva-arkisto); Kolme vekkulia: Runeberg, Lönnrot ja Snellman 1822 (Harry Kivijärvi 1968, Turun yliopiston kuvakokoelma); patsas Turun yliopistomäen kampuksella.

klo toukokuuta 29, 2026 Ei kommentteja:

Tunnisteet: Ilkka Virtanen Snellmannista, Ilkka Virtanen Vaasan yliopisto Tiedekuntien tervehdys lukuvuoden 2005 – 06 maisterien valmistujaisjuhlassa 24.5.2006

keskiviikko 27. toukokuuta 2026

Kaunista Vaasaa

Uutinen, 31.5.1923

Vaasa ja Vasabladet

- Aurinkokellon on konsuli Harry Schauman lahjoittanut kaupungille pystytettäväksi Hovioikeuden puistoon, rannalla olevalle käytäväaukealle.
- En prydnad för hovrättsparken är det solur, som numera uppstääts på den öppna platsen vid stranden nedanom hovrättens västra terass. Uret är en gåva av konsul Harry Schaunan, En inhemsk firma har med erkännansvärd omsorg utfört detsamma.